

Een les godsdienst: de Schrift die opengaat als een wereld (voorbeeldles hoger onderwijs)

Bram Kunz

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Deze voorbeeldles komt uit het boek 'Venster op de hemel. Christelijk leraarschap in de lespraktijk'. In dit boek wordt geprobeerd om leraren ertoe aan te zetten om vanuit de schoolvakken verbindingen te leggen met het christelijk geloof. Deze les is een les godsdienst die geschikt is voor de pabo. De les gaat over het Woord als een universum op zich.
Bronvermelding	Mackay, E. (2014 Apeldoorn) Venster op de hemel. Christelijk leraarschap in de lespraktijk.
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Handen
Plaatsingsdatum	2014
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Voorbeeldles, venster op de hemel, pabo, godsdienst

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevenden*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

6. Een les godsdienst: de Schrift die opengaat als een wereld

Bram Kunz

Er is een omgang met de Bijbel waarbij de Schrift opengaat als een wereld om erin te verkeren, om eruit te leven, om zich werkelijk te bergen en om zich werkelijk te wapenen.

K.H. Miskotte, *Bijbels ABC*

1. Inleiding

Een venster op de hemel openen tijdens een godsdienstles. Dat lijkt misschien vooral een open deur. Immers, als het ergens over God gaat, dan bij het vak godsdienst. Daar liggen de verbindingen tussen lesstof en persoonlijk geloof voor het oprapen. Toch staat ook hier het venster op de hemel niet automatisch open. Dr. O. Noordmans heeft eens gezegd dat als wij naar de kerk gaan, het niet vanzelfsprekend is dat God ook gaat. Gods aanwezigheid is immers niet gewoon. Hetzelfde geldt voor een godsdienstles: het is niet vanzelfsprekend dat er een venster op de hemel opengaat. Het gevaar ligt op de loer dat er slechts over God wordt gesproken, of erger nog: over God getheologiseerd. Dan blijft het venster op de hemel dicht. Pas als God Zelf ter sprake komt, gaat dit venster open. Als het leven van leerlingen en studenten *sub specie aeternitatis*, in het licht van de eeuwigheid, komt te staan. Of nog liever: in het licht van de Eeuwige.

2. Context

In het pabo-curriculum op de Driestar wordt veel gedaan aan de persoonlijke vorming van studenten. Binnen dit kader komt ook het Gods- en mensbeeld aan de orde. Bij de voorbereiding van het college sta ik voor een spannende vraag: hoe ga ik het aanpakken? Het is niet moeilijk om een college te vullen met theorie over Godsbeelden en mensbeelden. Maar raak ik daarmee het hart van de studenten? Onderwijs geven is immers meer dan informatie doorgeven. Het is een snaar willen raken. Dat is dus meer dan theologiseren over Gods- en mensbeelden. Daarom zoek ik naar een manier om de leerstof aan de orde te stellen, maar om tegelijk door die leerstof heen verder te kijken: wie zijn wij voor God? En vooral: wie is God voor ons? Welk beeld hebben wij van Hem, maar ook: hoe maakt Hij Zichzelf aan ons bekend?

3. Beginsituatie

Ik leg aan de studenten uit waar deze les over gaat. Gods- en mensbeeld heeft te maken met de Bijbel, maar evenzo met onze opvoeding, thuis, op school en in de kerk. We gaan op zoek naar een Bijbels verantwoord Gods- en mensbeeld. En we zoeken een antwoord op de vraag hoe wij er zelf in staan. Op dat moment maak ik meteen duidelijk dat het in deze les om meer gaat dan een dogmatische bezinning. Het gaat om onze persoonlijke betrokkenheid bij God. En daarmee komen we ook dicht bij onszelf. Wie zijn wij voor het aangezicht van God?

4. Opdracht

Vervolgens vraag ik de klas om met enkele trefwoorden hun Gods- en mensbeeld te omschrijven. Ze hoeven er nog niet verder op te reflecteren; het gaat om een proces van bewustwording. Wel vraag ik om kerkelijk jargon zo veel mogelijk te vermijden. Het gaat niet om dogmatisch gewenste antwoorden. Die kunnen immers gemakkelijk versluitend werken. Als ik de opdracht geef, merk ik dat sommige studenten het spannend vinden. Sommigen beginnen meteen te schrijven, anderen zitten na vijf minuten nog met een leeg vel papier voor zich. Een student kijkt me vragend aan, blijkbaar verlegen met de opdracht.

5. Interactie

Na een kwartier is het tijd voor de antwoorden. Verschillende studenten lezen hun verhaal voor. Ik dwing mezelf om er niet meteen op in te gaan. Anders gaat het gemakkelijk toch weer de kant van de theoretisering op. Er komen mooie aspecten aan de orde: God als Degene Die onze Schepper is. En onze Verlosser. Wij mensen als schepsel van God. Geschapen naar het beeld van God. Mensen die voor God de moeite waard zijn, omdat ze Zijn schepselen zijn. Blijkbaar kunnen we toch moeilijk zonder onze vertrouwde terminologie, stel ik bij mezelf vast. Het gaat toch nog weer *over* God. Een ontmoeting met God laat zich nu eenmaal niet zomaar in woorden vangen. Ik geef ook de student met die vragende blik het woord. Er blijkt nauwelijks iets op haar papier te staan. Ze is inderdaad verlegen met de opdracht. Ze weet niet goed wat ze op moet schrijven. 'Is dit dan nooit aan je gevraagd?' vraag ik haar. 'Natuurlijk wel', zegt

ze. 'Op de middelbare school en op catechisatie heb ik die vraag ook wel gekregen. Maar je hoefde nooit antwoord te geven. "Denk er maar eens voor jezelf over na", werd er dan gezegd.'

6. Reflectie

Het antwoord van deze student raakt me. Temeer daar ik de reactie herken. Vragen stellen is nu eenmaal eenvoudiger dan samen zoeken naar een echt antwoord. Maar blijft juist daardoor het venster op de hemel niet vaak dicht? Zijn we niet vaak tevreden als we de dingen dogmatisch een beetje op een rij hebben gezet, zonder dat we zoeken naar een ontmoeting met God? Durven we door te stoten, door onze verlegenheid heen? Door ons gebrek aan 'goede' antwoorden? Door onze onzekerheden? Of benoemen we de Bijbelse waarheden, over Wie God is en wie wij mensen zijn, over God als de Heilige en wij mensen die weliswaar geschapen zijn naar Gods beeld, maar door de zondeval met een gebroken spiegel zitten? Allemaal waar, maar is er niet meer te zeggen dan dit? Hebben we echte antwoorden? Daarbij gaat het om de vraag hoe we met de Bijbel omgaan. Is het Woord van God, om met K.H. Miskotte te spreken, vooral een arsenaal van argumenten, of gaat de Schrift open als een wereld om erin te verkeren, om eruit te leven, om je werkelijk in te bergen en om je werkelijk te wapenen? Zolang de Bijbel vooral een arsenaal van argumenten is, komt God niet werkelijk ter sprake. Dan komen we niet verder dan: 'Denk er nog maar eens over na.' Dan gaat er ook geen venster op de hemel open. Pas als de Schrift opengaat als een wereld om in te verkeren, om uit te leven, om je in te bergen en om je mee te wapenen, komt God Zelf in het zicht.

7. De Bijbel open

De vraag van de student kan niet onbeantwoord blijven. Samen lezen we de Bijbel. 'Wie Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien', horen we Jezus tegen Thomas zeggen. Diezelfde Thomas zien we met Pasen met al zijn twijfels terug. We kunnen ons met Thomas identificeren. Hij zat met Pasen ook met zo'n leeg blad voor zich. Hij was God kwijt, en daarmee ook zichzelf. Tot Jezus Hem opzoekt, op die zondag na Pasen. Jezus zegt niet tegen Thomas: 'Denk er nog maar eens over na', maar: 'Zie Mijn handen en Mijn voeten en Mijn zijde.' Leg je vinger er maar op. En vooral: wees niet ongelovig, maar gelovig. In de ontmoeting met Jezus gaat er een wereld voor Thomas open. Of liever: een venster op de hemel. Gaat er in de les hiermee ook iets van een venster open? Dat laat zich niet zomaar organiseren, maar er is iets voelbaar van wijding. Van ontmoeting. Er gebeurt iets. Geen discussie over Gods- en mensbeeld meer, maar via Thomas komen we met Jezus in aanraking. Met God en daarmee ook met onszelf.

8. Tot slot: venster

Er ging een venster open in deze les. Anders dan ik tevoren had bedacht. Een venster openen is geen truc. Zeker geen truc die altijd lukt. Ik wil daarom niet de indruk wekken dat er altijd een venster op de hemel opengaat. Zo'n opening is in zekere zin toevallig. In de diepe zin van het woord: ze valt je toe. Als een geschenk vanuit de hemel. Deze les ben ik er weer achter gekomen: uiteindelijk opent God Zelf het venster. Maar wat je toevalt, mag je niet achteloos laten liggen. Zeker niet als het van God komt. Een open venster: dat heeft alles te

maken met genade. Christus verlost niet alleen van onze schuld,
maar ook van de waan van de dag. Hij opent vensters op de
hemel.